

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Egész évre 10 frt — kr.
Félévre 5 — „
Negyedévre 2 — „
Egy órára 1 — „
Egyes szám ára 4 kr.

Felelős szerkesztő: **Dr. Nagy Zsigmond.**
Kiadók: **Hoffmann és Társa.**

Hirdetési díj:

Négy hasábos petit sorért 5 kr. Nagyobb terjedelmű a többzör
hirdetéseket alk. szerint jutányos áron vételnek fel. Bélyeg-díj min
den külön beiktatásért 30 kr.

A Debreczeni Első Takarékpénztár ünnepe.

Debreczen, június 29.

Napok óta ismertetjük azokat a nagy eredményeket, a melyeket Debreczennek a legrégebb pénzügyi intézete közhasznú működésének hosszú ideje alatt elért.

Elmondtuk, hogy ötvenezer forint tökével kezdte életét, melynek csak a fele volt befizetve s ötven év alatt csak jótékonyra és közcélokra hatvanezerrel áldozott, — s ime megértük a tegnapi napot is, midőn ötven éves fennállásának és a magyar állam ezredévi ünnepének alkalmából harminczkilenczezer forintot fizet ki egyszerre jótékony alapítványok tökéjének czéljára . . .

Igazán nem tudjuk, hogy ennek a 39.000 frtnak melyik részéért magasztaljuk jobban a takarékpénztár részvényeit, — azért-e, a mely egy egész művészet, műiparos és tudós nemzedéket fog nevelni a hazának a második évezred első félszázadában, hogy annak lejártá után sokkal inkább megszorodva, egész nagy vagyonná felnöve álljon az ötven év múlva összegyűlendő részvényeseknek szabad rendelkezésére, akik akkor az intézet 100 éves fennállásának ünnepét fogják ülni;

azért-e, a mely a debreczeni egyetem tökéjét növeli meg egy tekintélyes összeggel, hogy ekként újabb áldozatot hozzon általa a takarékpénztár a tudomány és műveltség oltárán, Debreczennek, ennek a városnak javára, a melynek kebelén nagygyá nőtt;

azért-e, a mely szeretet háza akar teremteni Debreczen városában, hogy megszüntesse avagy létrejönni se engedje a mi magyar várunkban a proletáriátust, hanem mindenkit arra az utra vezessen, a mely a haladás, a boldogság, megelégedés, a jól betöltött élet tudata felé visz;

vagy végre azért-e, a mely e nagy ünnepi alkalomkor méltóan fejezi ki a nagygyá nőtt intézet köszönetét — elismerését és háláját hivatalnokai iránt, midőn őket munkásságukért, olyan ünnepi ajándékban részesíti, a mely felülmúlja bizonyára az összes ez évben a hivatalnokok részére adott jutalmazásokat?

Nem tudjuk, hogy »melyik a szebb, melyik dicsőbb, melyik nagyobb«, csak azt érezzük, hogy a debreczeni első takarékpénztárnak ezért a tegnapi napért az egész Debreczen s különösen annak értelmisége örök hálával és köszönettel adósa,

csak azt érezzük, hogy áldjuk az Istenünket, amiért azt a magasztos ünnepet látniuk, annak örömeit éreznünk engedte s lelkünk mélyéből száll fel a sóhajtás, hazánk és nemzetünk sorsán szemlélődő lelkünknek mélyéből: Adj Uram sok ilyen intézetet a hazának s biztos lépésekkel indulhat a második ezredévben kitűzött útjára!

S ez a sóhajtás világossá teszi a most nyíló új életben a debreczeni első takarékpénztárnak az útját: méltó folytatása lesz az az első ötven éven át meghaladott csapásnak s annak tudatában kívánjuk tisztaszívűből és felmagasztosult lélekkel:

Haladjon tovább, gyarapodjék erőben és tartsa meg vezetésében nagy erejűeit az idők végezetéig!

*

A diszközgyűlés.

Annak a magasztos jubileumi ünnepélynek első része tegnap délelőtt 10 órakor vette kezdetét a kereskedelmi akadémia disztertermében.

Zsufolásig megtöltötte a disztermet a meghívott közönség, melynek soraiban ott láttuk a következőket: Kiss Albert, Némethy Lajos, Dicsőffy József, Dr. Wolaffka Nándor, Materny Lajos, gróf, Dégenfed József, Rásó Gyula, Simonffy Imre, Weszprém Zoltán, Vértessy István, Pénzes Sándor, Dobieczy Sándor, Csáth Zsigmond, Unger Gusztav Szabó József, Stahl Géza Vecsey Imre, Bészler Károly, Lengyel Imre, Ábrahám László, Szücs Mihály, Sesztina Lajos, Sass Béla, Dóczy Imre, Fazekas Sándor. Lamber Mihály, Antalovics Gyula, Dr. Kola János, Dr. Ujfaluassy József, Paksy Károly, Kovács József, Dr. Irinyi István, Komlóssy Dezső, Dr. Márk Endre, Szentkirályi Tivadar stb. stb.

Az elnöki emelvényen helyet foglaltak Szepessy Antal vezérigazgató, Novelli Ede, Nemes Kálmán aligazgató, Szabó Kálmán, Rotschek V. Emil, Komlóssy Arthur, Zádor Lajos.

Az emelvényen az igazgatóság háta megett ültek még Novelli Ede, dr. Nagy Lajos, Kardos László, Márton Imre, Tóth Béla.

Kevéssel 10 óra után Szepessy Antal vezérigazgató nyitotta meg lendületes szavakkal a diszközgyűlést s röviden visszapillantást tett arra a becsülettel megfúrt 50 évre, mely eddig a takarékpénztár életéből eltelt. — Majd indítványt tett, hogy a disz-

közgyűlés ezen jubileumi ülésére diszelnökeül Csának Józsefet válassza meg, a ki a debreczeni első takarékpénztár éléhez, annak kezdetétől fogva annyira odaforrott.

A közönség lelkes éljenzése és tapsvihara közepette foglalta el Csának József a diszelnöki széket, melyből forró köszönetet mondott a közgyűlésnek a reá nézve nagyon megtisztelő kitüntetésért.

Szepessy Antal megnyitója.

Szepessy Antal vezérigazgató és a diszközgyűlés egyik diszelnöke mondta el ezután megnyitó beszédét, mely szóról-szóra így hangzik:

Tisztelt diszközgyűlés!

Alig hangzottak el a háláénekek és az ezt követő örömmünepélyeinknek visszhangjai ezredéves állami létünk és országos kiállításunk alkalmából, ime mi debreczeniek egy szerény házas ünnepre viradtunk ma. — Amaz ünnepély az egész ország szívét hozta dobogásba emez csak minket hangol méltó öröme; de hiszen a mi kis körünkben érzett örömünk jól esik szívünknek, főképp, ha ez az öröm az emberi munkásság és haladás gyökeréből fakadt. Munkásságunk határa Debreczen vidékén túl messze kiterjedvén, a mai hazi ünnepélyünk jelentőségét országos haladásunknak egyik nevezetes tényezőjéül tekinthetjük.

A mai nap a Debreczeni Első Takarékpénztár örömmünnepe. Epen 50 évvel ezelőtt kezdte meg — néhány buzgó férfi kezdeményezése folytán — Debreczeni Takarékpénztár-cím alatt létrejött pénzügyi intézetünk üzletműködését és így, hála a mindenhatóknak, immár elérte első félszázados életkorát, a mult nehéz, borús időszak hatása alatt még nem ingatta, az újabb haladás korszakában fokonyként izmosodva, erősödve.

Örök dicsőség fenyezze emléket azon jeles uttörő férfiaknak, kik a nagy reformátor, a legnagyobb magyar Széchényi Istvánnak a nemzetet hosszú lethargiájából felrázó szózata által fellelkesevén, a haladás zászlaját kezükbe ragadva, ezen, úgy a társadalomnak, mint az ipar-, kereskedelem- és mezőgazdaságnak egy irányt szolgáló és érdekeiket felületes pénzügyi létrehozásában fáradoztak és ennek alapkövéhez szellemi és anyagi munkásságukkal hozzájárultak!

Ezen uttörő dicső férfiak közül ma — fájdalom — már alig találunk nehányat az élők sorában, de a dicsőültek emléke meg van örökítve alkotásaikban és az utókor őszinte hálája kísérendi örökre emléket.

Kiknek pedig a bölcs gondviselés megengedte ezen 50 éves örömmünnepünket elérni, büszkén tekinthetnek ők alkotásaikra vissza, mert az általuk 50 év előtt szép remény fejében elvetett apró mag — mint a bibliai mustár — ma már izmos, terebélyes, erőképű és gyümölcsöző fára nőtte ki magát,

Igen! — Pénzügyi intézetünk az országszerte sürűn keletkezett hasonnemű számtalanok között a legerősebb, legkifejlettebb pénzügyi intézetek elsői között ma, méltó helyet foglalhat el.

Hogy hogy keletkezett, hogy fejlődött, hogy gyarapodott e pénzügyi intézetünk, és hogy mindezekhez mily tényezők járultak hozzá — érdekes olvasmányul utalom a tisztelt közgyű-

lés tagjait azon monografiánkra, melyet ez ünnepegy alkalmából kibocsátottunk és tisztelt vendégeinknek és részvényeseinknek emlékül felajánlunk. Szemelvényeket azonban, ezen multunkat fokozatos fejlődésében jelenkorig előtűntető könyvünkben a mennyire a mai ünnepegy keretébe illeszthető »Emlékiratunk« felolvasásában fogunk bemutatni.

Tisztelt Diszkozgyűlés!

Lehetetlen azon uttörő férfiak közül, kiket még életben látni szerencsénk van és kik e Takarékpénztár alapkövéhez munkásságukkal hozzájárultak, meg nem emlékezzem, azon tisztelt ma már agg férfiúról, ki ez intézet keletkezésének első korszakában teljes ifju hévvel és őszinte munka erővel ezen pénztintézetnek akkor még nagyon problematikus ügykezelési rendszeret tapintatos, tartós alapra fektette: E férfi nem más, mint az én tisztelt diszelnök társam, C s a n a k Jozsef ur, kinek ez alkalomból szívből szerencsét kívánunk, hogy az ég neki e mai napon ünnepegyünket elérni engedte és kívánjuk szívből, hogy még számos éveken át pénztintézetünk előhadásán ép egészségben nyörködhessék!

Es most, — lelünk, szívünk mai ünnepegyes, magasztos hangulatában emelkedjék fel az ég felé! adózzunk mély hálával Istenünknek azon kegyeiért, hogy pénztintézetünket ezen 50 év alatt minden bajtól, zavartól, rázkódástól megőrizte — és kérjük, vegye ezután is hatalmas védő szárnyai alá — óvja meg minden csapástól — hanyatlástól — támogatassa vezetőit, intézőit és hivatalnokait, hogy eddigi jó hírnevére magát ezután is eremesíthesse és a hasonintézetek között eddig kivívott rangsorozatában méltó helyet ezután is megtarthassa, hogy így:

a Debreczeni Első Takarékpénztár, az ipar, a kereskedelem, a mezőgazdaság áldásos emelésére és felvirágzására, városunk és megyénk büszkeségére, részvényeseink megelégedésére, a jövő évszázadokon keresztül is virágozzék, gyümölcsözzék és gyarapodjék!!!

Visszapillantás az ötven évre.

A zugó éljenzessel és tapssal fogadott elnöki megnyitó után N e m e s Kálmán a takarékpénztár aligazgatója olvasta fel ifjuzóval S z ü c s Mihálynak a m. kir. gazdasági tanintézeti igazgatónak. »Rövid visszapillantás a tarsaság ötven éves multjára« című remekül megírt munkáját, melyet az alábbiakban közlünk.

Mélyen tisztelt ünneplő közönség!

Kiváló megtiszteltetés jutott nekem osztályrészemül, midőn a »Debreczeni Első Takarékpénztár«, e minden tekintetben debreczeni alkotás, a vidéke legerősebb pénztintézetének egyike megbízott azzal, hogy 50 éves évfordulójának ünnepén, illustris közönség előtt, e díszes helyről ösmertessem rövidre fogott multját.

A mult mindig zálogát rejti magában a jövő fejlődésének, mert ha bármily alkotásnak alapjai szilárdan nyugosznak, bírja további fennmaradásának és gyarapodásának biztosítékát.

Azon 50 év, mely e pénztintézet létesítése óta eltelt, anyagi gyarapodásunk fejlesztésének hatalmas munkájában folyt le.

Ez az ötven év nem csak a pénztintézet fejlődését illeti, de magában foglalja mindazon mozzanatokat, melyek hazánkat, s vele együtt vér körének egyik hatalmas életeret, Debreczent is fölemelék a fejlődés azon magaslatára, melyen ma állanak.

Ezer éves itt létének dicső ünnepét ulti nemzetünk; ez időnek huszad részét teszi pénztintézetünk multja. Mily kicsi hányada a nagyidőnek! mégis, ha a fejlődés mértékével mérünk, ez az 50 év századokkal és felkivívott eredmények tekintetében.

E század eleén Széchényi láng lelke bevilágította a hazát; felismervén a közgazdasági tényezők fejlődési képességét felratta leghatékonyabb álomból a nemzetet; — hatott, alkotott, gyarapított, a mezőgazdaság, ipar, kereskedelem és pénzügy terén egyaránt.

A nagy reformátor kiáltó szava nem volt a pusztában elhangzó szó, az általa hirdettet tanok gyakorlati alkalmazást nyertek, maga is a kedvezményes teret lépett, és számtalan alkotás hirdeti lánglelkének nagyságát. Alig van tér, hol a legnagyobb magyar nevével nem találkozunk: a magyar közgazdaság, irodalom, tudomány és művészet a nemzeti szellem fejlesztése közül; hiszen ezek mind nagyságának hirdetői!

A dolgok természetes fejlődése hozta magával, hogy a közgazdasági alkotások megvalósítására anyagi eszközök kívántattak. E szükség érzete teremtette meg a harminczas-negyvenes években a pénztintézeteket, mint azon erőforrásokat, melyekből a haladás eszköze, a pénz nyerhette.

E terén mint egyik kiváló harczossal, Fáy Andrással, a kitűnő meseiróval találkozunk, a ki buzgalomával mesébe illeszthető csuda dolgokat mivelt, a takarékpénztárak létesítésével.

Ő megvalósította az elvetett kicsiny magának hatalmas fává való fejlődését, ismertető mese képet.

A közgazdasági élet fejlődése és a takarékpénztárak létesítésére irányult munkásság hullámverései — mi természetesebb — Debreczenbe is elhatottak.

1840-ben már a Casinóban Budaházy Sándor fölvetette az eszmét, de ezt jó magyar szokás szerint elvetették »h i s z r á e r ü n k e r r e m é g.«

De nem sokáig várhatott magára, 6 év alig telt el, Zalay Alajos akkori váltótörvényes elnök, Karap Sándor, Sárvány Ferencz, Telegdy K. László ügybuzgalomának sikerült megvalósítani a fölvetett eszmét.

Nem volt a »debreczeni takarékpénztár« nagy alapokra fektetve, szerény kezdeményezés csupán, melyet ma egy alapításnál ki sem mernénk mondani, — hiszen 30.000 frtot tett de ezekből is csak 15000 frt fizettetett, be egyelőre tehát részvényenként csak 25 frt.

Es e parányi összegből növekedett, izmosodott, erőre kúvva terjeszkedett ez az intézet. — A kezdeményezők önzetlen munkájuk, lelkesedésük egész erejével támogatták a zsenge alkotást, ovták, védtek minden eszközzel.

A debreczeni lokal patriotizmus nem tagadta meg magát ebben az alkotásban sem — Igazi debreczenivé tették a pénztintézetet, — már a megalapításkor kimondván, hogy »i d e g e n b e l i e k« nem jegyeshetnek részvényit, — mert azok csak a hasznot vennék el, de a munkában nem osztoznának.

Ma különösen hangzanék e határozat, — de akkor helyén való volt, mert minden munkát tiszteletből végzett a választmány.

A szabadságharc, a nagy idők nagy eseményei anyagilag nem érintették valami érzékenyen ez intézetet, de előkészítették fejlődésének utait. Ez időben Karap Sándor vezette ügyeit nagy szakértelem és lankadatlan eréllyel, neki köszönhető, hogy alapjai a változott viszonyokhoz médosítottak.

E pénztintézet keletkezésének első szakában arra irányította törekvését, hogy megerősítse, biztosítsa azt. Es e részben az orosz-lánrész Zalayt, Karapot, Dragotát, Telegdyt, Schvarcot illeti. Hivatalnoki karából Komlóssy, Csanak, Bodó, Kenessey. Kis működése emelendő ki különösen, kik ugyan szerény díjazásért végeztek nagyon terjedt körű munkájukat. El sem hinné az ember, ha hiteles adatok nem tanusodnának róla, hogy évi 300—400 frt volt a fizetésük.

A mint a szabadságharc lezajlott s az önkényuralmi rendszer minden átka sújtott bennünket, elvonultak legjobbjaink a közélet mezejéről; — takarékpénztárunkban azonban még olyan pontot találtak, hol egymással érint-

kezhettek. Pénzügyileg nevezetesek lettek Debreczenben a »kereskedelmi és iparkamara« létesítése, az »Osztrák nemzeti bank« Debreczeni fiók intézetének fölállítás. mely körül egyik jeles kereskedőnk Budaházy József buzgólkodott. Később, 1857-ben már vasutja is volt Debreczennek.

Ez időben természetesen időmultával minden változott helyzethez jutott. A mezőgazdaság felszabadult. Eltörtöltetett a robot és dézsma, megszűnt az urbériség. 1850-ben megalkottatott a föltételes ipar szabadság.

Mindezek hatása alatt gyorsaa fejlődést vett a pénztintézet; de megmaradt azon körben, melyet részére alaptőkeje és betét alladéka jelöltek ki. — Idegen kölcsönhöz nem nyult, — ilyet igénybe nem vett.

Az 1868 ik év jelzőtáblája pénzügyeink jobbra fordultának. A kiegyezés eredményeiben való bizalom vállalkozások után vállalkozásokat teremtett. A vállalatokban ez intézet is részt kért és veit magának; de szigoruan bírálat tárgyává tette, hogy kivátszthassa a legjobbakat.

Folyton szorosabb összeköttetést tartott fenn a várossal, ennek fölösleges pénzeit átvette, — majd, ha pénzre volt szüksége, ki-egítette. — Es e műveleteknél a kamatoztatásra atvett összegeket a rendes kamatlábon felül 1%-al kamatoztatta, s a városnak adott kölcsönök után 1%-al kevesebb kamatot szedett.

Ugyancsak szorosabb üzleti viszonyban volt az »István gözmalom«-mal, melynek vásárlásokra nagy összegeket bocsátott rendelkezésre.

1868-ban vásárolta meg a jelenleg is tulajdonát tevő Kovács féle házat.

Jellemzéseül annak, hogy mennyire a maga erejére támaszkodott, csak azt kozom fel, hogy mindazokat a pénztintézeteket, melyek visszleszámitolási hitelért megkerestek jodarab deig elutasította, azt hozván fel, hogy pénzfölségeit egyébként is el tudja helyezni.

A 60-as évek végén és a 70-es évek elején oly nagy volt a pénzkéréslet, hogy a betétek után 6% kamat fizettetett, a váltó kamatláb pedig 9 százalakra ment.

A mondott időre esik városunkban a »kereskedelmi és iparbank« s az »allódi takarékpénztár« megalapítása.

Már versenytársai is támadtak, de az idők azt igazoltak, — hogy szépen megfértek együtt sőt egymást támogatták.

Az 1873-iki pénzváltás, mely Bécsben az az évi világiállítás alatt tört ki, nem érintette pénztintézetünket. Az 1873-ik esztendőben pentári forgalma 5 millióra ment.

Az 1875 év több nevezetes ujitást, változást, intézkedést idézett elő a pénztintézet életében. Alapszabályait az 1875. XXXVII. t. cz. a kereskedelmi törvény és új váltótörvény szerint idomította. Befolyással volt rá az Osztrák nemzeti bankkal kötött új szerződés. Házvételbe ment, akkor vásárolva a Tornai féle házat. Az új alapszabályok értelmében a régi választmányt az új, 10 tagu igazgatósággal pótolta. Ekkor választatott az első felügyelő bizottság.

Az üzlet életképes voltát, fejlődését bizonyítja, hogy részvényitökéjét 120,000 frtra emelte fel, anélkül, hogy részvényesek ehhez anyagi áldozattal járultak volna.

Megalkotta egyszersmind a hivatalnoki nyugdíjalapot.

Mindezen fejlődés eszközlőjeként találjuk Komlóssy Imre vezető igazgatót, ki 1860-tól 1879-ig, tehát 19 even át vezette a pénztintézet ügyeit.

Ha pedig pénztárnoki és választmányi tagsági idejét is számítjuk, 32 évet töltött üdvös munkásságban a pénztintézet felvirágoztatása körül.

A nyolcvanas évek a pénzügyi fejlődés terén kiválóak voltak minden tekintetben a pénz rohamosan szaporodott, vállalkozások létesültek, a kamatláb a beözönló tőke hatása alatt egyenletesebb, alacsonyabb lett.

Nem maradhatott meg tovább a pénztintézet elszigetelt állásában, összeköttetéseket

keresett a különböző pénzüzetekkel érték-papír üzleteit nagyban folytatta, járadékokat, vasuti részvényeket vásárolt, s hogy minden veszteségtől megmentse magát, értékpapírtartalékot alkotott.

Az alapításokban is részt kért és vett magának, mert, hogy egyebet ne említsünk a 40 millió 5%-os osztrák papíráradék elárulására alakult syndicatusba 150,000 frttal lépett be.

Még így is 1882-ben töké fölöslegi úgy felszaporodtak, hogy annak elhelyezése tekintetében földbirtok vásárlásra határozta el magát, s mint minden egyébben, ebben is szerencsés keze volt.

Meghonosította a fedezett váltó hitelt, leszállította jelzálogi hitel kamatlábát, szóval intézkedett, hogy pénztári feleslegét gyümölcsöztesse. Eredmény tekintetében csak azt említem fel, hogy e pénzüzet, mely részvényeire mindössze 37 és 1/2 Conventiós forintot fizetett be, 1883-ban már 55 frt osztalékot adott.

A pénzüzet ügyeit 1886. végéig Sáy Sámuel vezette s benne a debreczeni puritán jellem legtipikusabb alakja tünt le. Esméihez ragaszkodó volt a végeledekig. — Az új áramlatok nem ragadták magukkal, haladt azon az uton, melyet a múlt kijelölt s konzervatív volt a szó nemesebb és szorosabb értelmében.

Sáy Sámuel elhalálózásával a vezetést a jelenlegi vezérigazgató Szepessy Antal vette át. És az ő működését akarván vázolni, azon kell az elfogulatlan történetírónak kezdeni, hogy vele egy új korszak vette kezdetét a pénzüzet életében. Beilleszkedett mindazon keretekbe, melyeket számára a modern haladás kijelölt.

A nevezetesebb intézkedéseket csak vázában sorolom föl.

1887-ben a Tornai ház helyén Debreczen diszeül szolgáló 2 emeletes palotát építtetett. Földbirtokát Debreczenben 63 nyilasra egészítette ki.

A könnyebb hitelezés céljából megállapította a gazdák, iparosok és kereskedők váltóhitelének maximumát.

Összekötöttetést létesített s érdekkörébe vonta a vidéki pénzüzeteket.

Az osztrák-magyar bankkal szemben eddig követett elszigetelt állását végképp föladata. Gondoskodott a rendes tartaléktőke növeléséről.

Uj nyugdíjszabályzatot alkotott 70.460 frtra emelvén nyugdíjalapját.

Szabályozta az új alapszabályokban levő jogok alapján az üzlet közt.

Gondoskodott pénzelhelyezési forrásokról is.

Az ingatlanokra behozták a törlesztési kölcsönök adását s a mi nagy könnyítésül szolgált, a kölcsönformát 500 ferinton kezdték.

Az intézkedések hatása realizálódott a pénzkészletok elhelyezésében és a 80 frtig fokozódott osztalékokban.

A szakértelem fejlesztésére is hatni akarván, megalapított a szakkönyvtár.

Egész 1891 év augusztus hó 7-ig volt a pénzüzetet egy kis helyiségben város háza alatt, szemben a jelenlegi helyiségevel. Hova 1891. év augusztus hó 14-én költözött át.

Az 1893 június hó 16-án tartott igazgatósi ülésen elhatározatott, hogy a régi 400 frtos 600 drb részvény 500 frtra emeltetik s kibocsátanak 600 drb új részvényt, 1500 frt árfolyamban úgy, hogy a régi részvényeseknek elővételi jogot biztosítanak.

Egy pénzügyi művelet a legszebb siker koronázta s ma máé részvénytőkéje 600,000 frt, a tartaléktőke ugyancsak 600,000 frtra egészült ki.

Legujabb alkotásai közé tartozik a zálogleves jelzálog kölcsönök meghonosítása, melynek érdekében a kezdeményező lépések éppen az 50-dik év folyamán tettek meg.

A debreczeni első takarékpénztár 50 éves működésének befejeztével széttekintve a ma élő nemzedék soraiban, vajmi kevesen vannak már kik a debreczeni első takarékpénztár eredeti részvényeit előjegyezték. — Ezek:

1. Könyves Tóth Antal 6. Márton László
2. Bészler János 7. Csanak József
3. Nanássy László 8. Szikszay J. Pécs
4. Ráczy György 9. Hegedüs Károly
5. Bigonió János 20. Foischl Fülöp

fölszabad röpült el, mióta e pénzüzet munkálkodva haladott. Halás szívvvel üdvözöljüa őket s kérjük a gondviselést tartsa meg őket nekünk még nagyon soká.

Pénzüzetünk tüle lehetőleg a humanitás terén is munkálkodni kívánván, különböző formákban fönnállása óta mintegy 100,000 frt adozatot hozott.

Ime itt a kép, melyet intézetünkről, rövidre fogva adhatunk: mi arra törekedtünk, hogy beilleszkedvén a közgazdasági élet egyetemét alkotó keretbe. hozzájárultunk úgy szeretet városunk, mint azon vidéknek, melynek természeteszerű emporiumát teszi vagyonosodásának emeléséhez.

És hogy ez mennyire sikerült, mutatja azon elvitathatatlan tény, hogy ö t s z á z n e g y v e n m i l l i ó forintot forgattunk meg egy felszázadon át és ebből 1895-ik év forgalma n e g y v e n n y o l c z m i l l i ó t tett ki.

Jövönk a multon nyugszik s mint eddig ezután is arra törekszünk, hogy a mult tanúságán okulva fejlesszük a pénzüzetet. Célünk, hogy pénzüzetünk mint egyik nemzetgazdasági tényező, az olcsó, könnyű, megfelelő hitelnyújtással a közvagyonosodás emelője legyen. Másfelel pedig forrását képezze a takarékoságnak, a tőke gyűjtésnek. Figyelemmel leszünk az ezen intézetet föntartó nagy csoportra részvényeseink érdekeire.

Jelzett törekvéseink mellett soha egy pillanatra sem tévesztendjük szem elől azon köelezettséget mely a közművelődés, humanitás és közjótékonyosság gyakorlása közül reánk háramlik.

Az azon hő óhajással zárom be rövid ismertetésemet: Adja Isten, hogy pénzüzetünk virágozzék továbbra is, erősödjék, gyarapodjék kijelölt célzatához képest s maradjon meg annak, a mi mindig volt, igazi tőgyökere debreczeni alkotásnak.

A takarékpénztár alapítványai.

K o m l ó s s y Arthur jogtanácsos, a diszközgyűlés jegyzője ezután felolvassa azon alapítványokról szóló okleveleket, a melyeket a debreczeni első takarékpénztár a február 25-iki és márczius 22-iki ülésben tett.

A takarékpénztár alapítványai, melyek teljes összegükben **39,000 frtot** tesznek ki a következők.

a) A takarékpénztár közművelődési alapítványa czimen 50 évre egy **15,000 frtot**. (**30,000 koronás**) alapítványt tesz a társaság.

b) Debreczenben felállítandó »Szeretetház« létesítésére **5000 frtos (10000 koronás)** alapítványt tesz.

(Amig ilyen emberbaráti intézmény Debreczenben fel nem állittatik, az 5000 frtos alapítvány kamatoztatandó és évenként 250 frt a helybeli jótékony nőegyleti árvaház rendelkezésére bocsátandó.)

c., A debreczeni kereskedelmi akadémia berendezése s felszerelésére **5000 frt**. (**10,000 koronát**) adományoz, mely egy összegben adassék át az akadémia előjáróságának.

d., A debreczeni egyetem alapjára **5000 frtos (10000 korona)** alapítványt tett, melyet már be is fizetett.

e., A társaság hivatalnokai jutalmazására az 50-ik év alkalmából adományozott **9000 frtot (18000 koronát)**

Debreczen város üdvözlése.

S i m o n f f y Imre kir. tanácsos polgármester mondott ezután igazán szép üdvözlő beszédet és nyújtotta az elismerés babérját a városi tanács, a hatóság és a város közönsége nevében a fönnállásának ötven éves jubileumát ünneplő társaságnak.

Kitörő éljenzéssel és tapsokkal fogadták a polgármester beszédét, mely után S z e p e s s y Antal vezérigazgató mondott köszönetet azoknak, kik a diszközgyűlésen megjelentek s ezáltal emelték annak fényét.

Azzal a diszközgyűlést 11 órakor berekesztette s a jkönyv hitelesítésére Sesztina Lajos és Bigonió János részvényeseket felkérte.

A bankett.

Délben egy órakor vette kezdetét a feleséges lakoma a »Bika« disztermében mely befejezője volt a debreczeni első takarékpénztár nagyszerű ünnepeinek.

Mintegy 150—160-ra lehet tenni az ott megjelentek számát. Ugyanazon voltak körülbelül jelen a banketen, a kik neveit a diszközgyűlésen kiirtuk.

A főhelyen ültek S z e p e s s y Antal, K i s s Áron, K i s s Albert, Dr. W o l a f f k a Nándor, gróf D é g e n f e l d József, S i m o n f f y Imre, R á s ó Gyula.

A menü valóban gazdag volt s az a következőleg volt összeállítva.

Ráklevés.
Kecsege és Tok remouláde-mártással.
Filet de beuf töltött karalábé és zöld bab.
Bélszin-szarvasgomba-szószzsal és hasché-pástétom.
Csirke á la Hamilton.
Kacsasült.
Saláta és kovászos uborka.
Királyné-pouding, Krémes béles.
Különféle fagyfalt.
Gyümölcs.
Mocca.
Asztali bor. Ásványvizek.
Egri vörös.
Pezsgő.

Külön dicséret illeti T a t á r Gusztávot a »Bika« bérlőjét, a ki tegnap igazán kitelt magáért, úgy az ételek és italok jóságával, mint a pontos kiszolgálással.

Az ebéd alatt R á c z Károly kitünő zenekara huzott igen szép és régi nótákat.

A legkedélyesebb hangulat uralkodott az egész banketten.

A páholybnn női vendégek jelentek meg a bankett alatt és ott helyet foglaltak S z e p e s s y Antalné, G i z e l l a leányával, K o m l ó s s y Imréné, B é r e s s y Sámuelné.

A harmadik fogás után S z e p e s s y Antal mondott felköszöntőt a királyert, melyet állva hallgattak végig.

Azután megindult a tóztok árja, úgy hogy majdnem mindenki mondott dikziót.

Másodszor N e m e s Kálmán tóztóztott s az igazgatóság nevében lelkesen üdvözölte a vendégeket s poharát az ő egészségükre üritette. W o l a f f k a Nándor a takarékpénztár virágzására és gyarapodására Isten áldását kérve, id. C s a n a k Józsefet és S z e p e s s y Antalt éltette.

Könyves T ó t h Kálmán Nanássy Lászlóért, mint a takarékpénztár egyik alapítójáért, F r á t e r Imre gróf Széchényi István emlékeért üritették poharukat.

K o m l ó s s y Arthur felolvasta a takarékpénztárhoz intézett üdvözlő táviratokat.

és sorokat. T h a l y Kálmán városunk első kerületének orsz. képviselőjének üdvözlő sürgönyét, a debreczeni első takarékos és hitelintézet, a debreczeni könyvnyomdászok együletének, K. Tóth Antal, Szikszay János kir. tan.: Dr. Medve Kálmán, Mayer Emil, Szöllőssy János üdvözlő sürgönyeit. Felolvasta ezután N e m e s Kálmán aligazgatónak a takarékpénztár ötven éves jubileuma alkalmából ir. ünnepi ódáját óriási tetszés között. Az ódát melyet a banketten szétosztottak, itt közöljük:

A józan takarékoság és honszeretet volt,
S lesz ezután is erős oszlopa annak, akit
Nem mulékony árny, hiu szédélges keserítnek
S e' helyett inkább munka hevi i szívét.
Igy van ez egy pénzintézetnél is, ha komolyan
Él hivatásának s lassan előre halad.
A takarékpénztár így kezdé pályafutását
S félszázad múltán ünnepet úgy ül most:
Hogy jótékonyágát elterjeszti előre
És hálás szívvel áldja a Gondviselést.
Majd több munkával alkotni nagyobb, erősbet
Lesz hivatva azért: hogy virulása legyen.
Mert az igaz munkának drága gyümölcse kihathat
Messze utókora s boldogít embereket!
A takarékpénztár ezután is csak legyen első
Áldani így fogja Debreczen és a vidék.
Példa gyanánt ragyogott mindig félszázad egén át
Tiszteleg, becsület itt soha el nem aludt.
Századokig terjedjen csillaga, fénye hazánkban
És legyen ám hasznos élete, míg magyar él!

Felköszöntöket mondtak még D i c s ö f f y József a takarékpénztára, Z á d o r Lajos a főispánra, R ö s z l e r Richard Szűcs Mihályra, V o l a f k a Nándor Nemes Kálmánra és Szűcs Mihályra a költőre és történetíróra, S z ű c s Mihály Frigyes Józsefre és Dávidházy Jánosra, M á r t o n Imre Novelli Edére, S z ű c s Mihály a takarékpénztár tisztviselői karára, S i m o n f f y Imre a többi debreczeni pénzintézet jelenlevő vezetőségeire, K o s z o r u s Lajos a felügyelő bizottságaira, R ö s z l e r Richard Kapros Józsefre a takarékpénztár pénztárosára, R á s ó Gyula S i m o n f f y polgármesterre, N é m e t h y Lajos az egész tisztviselői karra, N e m e s Kálmán Debreczen városára, K i s s Áron püspök, ki e pillanatban érkezett haza a p u s z t a s z e r i n a g y ü n n e p s e g e k r ö l é s a 81 é v e s a g g p ü s p ö k a hosszú fárasztó ut daczára sietett azonnal a takarékpénztár e szép ünnepén megjelenni a pénzintézet, a város és a megye virágzásáért üritette poharat. Továbbá W o l a f k a Nándor a hazaért, U n g e r Gusztáv a részvényesekért, N e m e s Kálmán a kir. táblaért és ki sorolhatná el azokat a felköszöntöket, a melyek estig a Bika dísztermében elhangzottak.

A legkedélyesebb hangulatban oszlottak szét a jelenlevők úgy 7 óra felé.
Ezzel a takarékpénztár szép ünnepe véget ért.

A II. kerület eljárási felhívának, hogy az aláírási íveket a függetlenségi körben mentől hamarabb átvenni szíveskedjenek.

Ujdonságok.

Hány választó van a vármegyében?

— Saját tudósítónktól. —

június 29.

Hajdúvármegye központi választmánya ma d. e. 9 órakor tartotta meg ülését a vármegye-

ház nagytermében R á s ó Gyula kir. tan. alispán elnöklété alatt.

A gyűlésen megjelentek a központi választmány tagjai közül a következők: S z ö l l ő s y János vármegyei t. főügyész, P é n z e s Sándor árvaszéki elnök, V e s z p r é m y Zoltán főjegyző, D a l m i László, O r o s z Endre, V e s z p r é m y Kálmán vármegye levéltárnok, G á t i T ó t h János, dr. C z e g l é d y Mihály.

Elnök konstatálván a gyűlés határozatképességét, azt megnyitja.

Azután a jelenlevők átvizsgálták a megyei összeíró küldöttségek által a központi választmányhoz beterjesztett s az 1897. évre érvényes választói névjegyzéket, azt a szükséghez képest kijavították s megállapították a Hajdúvármegyében levő három választókerület jogosult szavazóinak számát.

A hivatalos összeszámitás szerint van:

1. A b a l m a z - u j v á r o s i választókerületben van összesen: **1658 választó.** Ez a szám a kerületben eső községenkint a következőleg oszlik meg: H.-S z o b o s z l ó n **921**, H.-V á m o s - P é r c s e n **128**, M i k e P é r c s e n **96**, S z o v a t o n **213**, A l s ó - é s F e l s ő - J ó z s á n **54**, B.-U j v á r o s o n **246** választó.

2. A n á d u d v a r i választókerületben van összesen **2275 választó.** A községek közt ez a szám a következőleg oszlik meg: N á d u d v a r o n **317**, P ü s p ö k - L a d á n y o n **504**, K a b á n **580**, F ö l d e s e n **436**, T e t é t l e n e n **140**, C s e g é n **106**, E g y e k e n **192**.

3. A h a j d u - n á n á s i választókerület a legnagyobb. Ebben összesen **3309** választó van, melyből H.-D o r o g r a **1117** H.-N a n a s r a **1214**, H.-H a d h á z r a **648**, H.-S á m s o n r a **243**, T é g l á s r a **87** választó esik.

A most összeállított ideiglenes választói névjegyzék július 5—25-ig minden községben feltűnő helyen közszemlére tétetik ki.

Július 5—15-ig a felszólamlások lehetőleg még június 15—25-ig pedig a felszólamlásokra adható észrevételek végett lesz az kifüggesztve.

A központi választmány ülését fél 12 órakor rekesztette be S z b ó Gyula kir. tan. alispán, elnök.

* **Személyi hír.** Kiss Áron püspök tegnapelőtt, mint lapunk más helyén bővebben leírjuk, Pusztaszeren járt az ezredévi Árpád emlék alapkövének letételi ünnepélyén, onnan tegnap délután 4 órakor érkezett haza, s csak ruhát váltott, mindjárt a takarékpénztár ünnepi bankettjére ment, hogy kifejezze érdeklődését a népszerű intézet jubiláris ünnepe iránt. Ösz püspökünknek megjelenése riadó éljenzést keltett a bankettezők körében.

* **A takarékpénztár egyetemi alapja.** A debreczeni első takarékpénztár ez évi márczius 22-én tartott közgyűlése azt határozta, hogy az egyetem javára megszavazott 5000 frtot ez év folyamán fizeti ki. Mint értesülünk, a takarékpénztár igazgatóság a az alapítványt még az alapító oklevél felolvasása előtt szombat, e hó 27-én délután kézpénzben lefizette az ev. ref. főiskola-pénztáránál.

* **Rendkívüli közgyűlés.** Az ellenzék erélyes fellépése a városi hivatalok késedelmeskedése és titkolózása ellen a közgyűlések tárgyában, — elérte hatását. A városi tanács még s z o m b a t o n kezünkhöz jut-

tatta a csütörtöki rendkívüli közgyűlés meghívóját, mely a következőleg hangzik: Meghívó D e b r e c z e n s z. kir. város törvényhatósági bizottsága f. é v i j u l i u s h ó 2-á n d. e. 9 órakor a városháza nagy tanácstermében tartandó rendkívüli közgyűlésére T a r g y: A városi szervezési szabályrendelet folytatólagos tárgyalása. Kelt Debreczenben, 1896. évi június hó 27-en gr. D é g e n f e l d József s. k. főispán.

* **Egy táblabíró gyász.** S z t a n c s e k János a debreczeni kir. itélőtábla egyik tiszteletre méltó tagját nagy csapás érte, szeretőt Jolán leányának tegnap éjében 30-ik évében történt elhunytával. A kedves halott hültetemet itt Debreczenben beszentelve még ma elszállítják Szatmármegyébe F.-Bányára, hol a római katolikus ritus szerint holnap helyezik örök nyugalomra a család felső-bányai sírboltjában.

* **Kinevezés.** A debreczeni kir. itélőtábla elnöke D e á k Ferencz debreczeni lakos, végzett joghalgatót a debreczeni kir. itélőtábla kerületébe — mint a hivatalos lap mai száma közli — díjazott joggyakornokká kinevezte.

* **A dohányforgó idejének leszállítása.** A debreczeni és hajdúvármegyei gazdasági egyesület tegnap délelőtt a gazdasági tanintézet helyiségében V á c z y János elnöklété alatt ülést taótott, a melyen egy igen nagyfontosságú határozatot hozott, a melylyel nagy horderejű mozgalom vette kezdetét. Nevezetesen határozatba ment, hogy a gazdasági egyesület kérvényt intéz a m. kir. dohányjövédéki hivatal központi igazgatóságához, a melyben hivatkozva arra, hogy a debreczeni földek belterjesen műveltetnek a dohányforgónak 6 é v r ö l 3 é v r e való leszállítását kérelmezi, amennyiben ezt megbírják a debreczeni földek. A kérvényt ma küldték fel az igazgatóságához.

* **A nyírvidéki vízlecsapoló társulat** választmánya július 1-én d. e. 10 órakor a városháza nagytermében ülést tart, a melynek tárgyai lesznek a kék—kalló csatorna használatáért fizetendő összegnek egyezség útján történendő megállapítása, és a magyar földhitelintézet egy leiratának tárgyalása.

* **Dankó Pista újra itt van!** A magyar zenének ez a hivatott művelője, ez a bravuros játéku cigányprimás és népszerű dalköltő újra visszatért Debreczenbe, hogy egy pár estén rendezendő hangversenyeivel meghálálja Debreczen intelligens közönségének azt az elismerést, a melyben első itt tartózkodása alatt részesítette. Ujra fel fognak hangzani Debreczen falai között a balatoni nóták, ezek a mesébe illő, bűvös-bajos dallamok s hiszszük, hogy újra zsufolva lesz a terem, a melyben játszani fog... Dankó Pista ma délelben érkezett vissza társulatával Debreczenbe s ma, holnap és holnapután a B i k a szálló nyári kertjében, csütörtökön pedig a Nagyerdőn fogja gyönyörködtetni remek játékával és nótáival közönségünket. Ajánljuk a t. olvasóközönség figyelmébe D a n k ó Pista emez újabb hangverseny estéit, kinek valóban lehet kötelezve Debreczen közönsége, hogy újra alkalmat nyújtott nekünk gyönyörködtetni remek dalaiban. Felhívjuk azokat, kik eddig még Dankót meg nem hallgatták, hogy azt megtenni el ne mulasszák.

* **Az iparos ifjuság batyu-mulatsága** a kedvezőtlen idő daczára is kitünően sikerült. A Dobos pavillon megtelt diszes közönséggel egészen Veres Tóni jó kedvvel húzta a jobbaj-jobb csárdást, mi meg is tette a kellő hatást, a mennyiben a vendégek csak reggel felé kezdtek oszladozni.

* **A magyar dalcsarnok** több tagja tegnap tartotta bucsufelléptét, ez alkalomból Szilágyi Elemér nőimittort a közönség csinos csokorral lepte meg, mit meg is érdemelt. A Carabin család és Virág Ilona szintén távoznak Debreczenből: Angellotti Vilmos igazgató hogy az érdeklődést továbbra is fenntartsa, néhány új tagot ismét szerződtetett. Ezek közül kiemelendő a hírneves Fortuna akrobata csoport a Somossy mulatóból, Mr. Emánuel kéz és fej equilibrista, Évákissasszony sodrony művésznő Harry és Freud zene bohócok a Bécsi Ronacher mulatóból. Angyal Mária magyar jelmez soubret énekesnő Hopp Jolán ki ének számaival különösen pedig Ne sirj, ne sirj Kossuth Lajos nótával a tegnapi fellépte elkalmával sok tapsot aratott. Itt maradtak a birt régi tagok közül Rolla Róbert ügyes komikus kit a közönség tapsaival már egész elkenyeltetett. Mr. Charles gyémánt ördög és Luju komikus. Ez teljesen magyar társulat valóban megérdemli a látogatást, hogy a közönség minden kényelme meg legyen Sz. David István vendéglős az egész kert helyiséget vízmentes ponyvával fedette be.

* **Köszönet nyilvánítás.** özv. Huber Józsefné ez uton mond köszönetet a rokonoknak és ismerősöknek azon részvétért melyet férje néhai Huber József temetésén való megjelenésükkel tanusítottak.

Helyreigazítás. Szombati számunkban tévesen irtuk, hogy a Kossuth-utcai templomban Kátó Kálmán th. szolgál: mert Könyves Tóth Kálmán rendes lelkész végezte az istentiszteletet.

x **Egy jó családból való 13-14 éves fiu tanuló** Szöllösi György ékszerész üzletében azonnal felvétetik.

Táviratok.

Kronawetter Budapesten.

Budapest, június 29. A Debreczen (ered. táv.) Tegnap délelőtt 11 órakor volt a budapesti demokraták körirányozása, a bécsi demokraták vezérének, dr. Kronawetter Ferdinándnak tiszteletére. Vázasonyi Vilmos dr., a kör elnöke nyitotta meg az ülést, üdvözölte a bécsi demokratákat és vezérüket Kronawettert, ki nek életetésével végezte beszédét.

Kronawetter egy hasonlattal kezdte beszédét. A mikor a vándor hosszú utat tett már meg, így kezdte beszédét, de még messze a célja, szívesen tekint vissza utja elejére és gyakran sok kellemes pontokat talál ott. De talál vigasztalan, fagyasztó pontokat is. Körültekint és örül annak, a talált, de büszke a legyőzött akadályokra is. Szemügyre veszi a jövő feladatait is, a miket teljesíteni kell. Így van vele is Magyarország. Ezer évet élt. Most tekint vissza a múltjára és megtanulta belőle, hogy a jövőben hivatásának megfelelően cselekedhessék. Rövid visszapillantást akar vetni arra, a mit Magyarország megélt és hosszabban foglalkozik jövő feladataival. A magyar nép az egyetlen a kontinensen, mely képes volt európai bévándorlása óta alkotmányt megtartani. Titkos irigységgel tekintenek reá azért, pedig Magyarország mindenkor teljesítette ígérését és kötelességét mindenkivel szemben. Emlékeztet a márcziusi napokra, a melyeknek nagy eredménye nem tetszett a kamarillának és bekövetkezett a gyászidő.

Ideiglenesen verheték le csak Magyarországot de meg nem hajtották. De újra nehéz idők jöttek, a reakció tovább működött. Jellemzi a küzdelem tárgyát. A jezsuiták és az ő szellemi vezetésük mellett dolgozó ellenségek nagyon ravaszok. Nagy küzdelem előtt áll a magyar nép, de emlékezzék meg róla, hogy Magyarországon a vallásszabadságot mindig meg védték.

A magyar papág mindig védte a nép-

jogait, mindig hazafi volt és az alkotmányt veszélyes idejében ők védték és sohasem voltak zeloták a máshitűekkel szemben. De most jezsuitákkal, dominikánusokkal akarnak reformálni, a pápa beküldi ablegátusait is, ez a legnagyobb veszély. Enehéz harcban nemcsak minden osztrák demokrata, de minden szabad ember teljes sikert és diadalt kíván önöknek a reakció felett. Nos tehát erélyes, élénk bátor harczra fel! (Hosszas éljenzés.) Önök győzni fognak, mint mindig győztek.

A pusztaszeri Árpád- emlék.

— Budapesti levél. —

Budapest, június 28.

A Tisza mentén a Körtvélyes-tónak lágy zombéka, puha gyöpi partján gyülekeztek ezer esztendőnek előtte őseink és harmincz-négy napi tanácskozás után elhatározták, — hogy a szép sík földet, a melynek se vége, se hossza s azt, a mi a körül elterül, a négy folyó országát, megtartják hazájuknak időtlen-időig s megtartják nem csak a kard erejével, hanem bölcs kormányzattal is és ez okból kézbe vették az ország összes dolgait, hogy mindenki tudhassa: kinek mi a joga és kötelessége az új és örökké tartó hazában? A szenvedések és küzdelmek ezerévi forgása közben, sok fele idegen faj lepte el a négy folyó országát, az ősök maradékai megtizedelődtek sok híres had kiveszett, hogy a fájából mutatónak sem maradt, az áldást termő földeket idegen letelepülők foglalták s ma alig van vármegyéje az országnak, — a mely hirdethetné, hogy imhol az én területemet az ősi hoafoglaló faj maradéki lakják az utolsó szálig, nincs a népem közt egy sem, a ki más volna, mint vérben, szóban, szokásban magyar. Csodáknak története, hogy épp a szláv uraság hajdani fekete várának földjein, az első alkotmány meghozatalának területén, Csongrád megyében nincs, a ki nem magyar egy se.

Talán az alkotmányos szabadság és az alkotmányos kötelesség büvös ereje csinálta meg ezt a csodát. Mert csak át kell megni a Tiszán, hogy a ráczok, svábok, oláhok, sokaczkok, szerbek földjét tapossuk, visszafordulva pedig, tótajku feleinkre bukkanunk. Mindenütt jelentkezett s meggyökeresült az idegen faj, csak csupán az első nemzetgyűlés földjén nem.

pusztaszeri síkra gyülekeztek tegnap össze a magyarok, a hivatalosak és a nem hivatalosak, hogy az ősi szermonostori rom közelében letegyék az alapkövet honalapió Árpád szobrának s lássák a lelekemelő csudát, a mely itt szembeötlök. Fényes nagy ünnepség volt tervezve: az ezredévi áldomások legmagasztosabbika, az ezer éves multnak fölmagasztalása.

Nagyok és kicsinyek össze is jöttek mintegy huszezeren és csak dűndöklő nyájas éj júniusi napnak ragyogó derűje kellett volna, hogy ott a hullámzó buzavetések és a tengeritáblák hallós zöndje közt mi mindnyájan fölmagasztosuljunk. De a jó Isten az esőt váró természet könyörgését többre tartotta az emberek ünnepi vígadásánál s elküldé az ő teugert, burgonyat növelő, sűrűn hulló áldását az áldomásokra s hullott az eső, valameddig az ünnep tartott.

Hanem azért hulló záporban, csapkodó esőben, zúgó szélben, sötét felhők alatt, tapadós sárban és locsakban bár megültük igaz magyar szívvvel és áhitatos áradozással Árpád fölmagasztalásának ünnepét, a melyről tudósításunk itt következik:

A táborozás.

Pénteken este megkezdődött már a népvándorlás az ősi helyre. A megye községeinek népsége megindult otthonából százával és ezrével, ki kocsin, ki lóháton, ki hajón, ki vasuton, ki meg gyalogszerrel. A löcsös szekereken, ha volt, kifeszítették gyékényt, vagy a fehér vászon ekhót, az emberek begyűrtek

a báránybőr süvegük tetejét, az asszonyok fejükre kerítették a nagyobb kendőjüket, s úgy nézték nyugodt várakozással a zorddát idét: vajjon megváltozik-e? Volt valamelyes reménységük egy időben. Északi szél kerekedett, a mely hulló esővel végig paskolta az egész térséget, de kergette lefelé, délnek a torontáli síkoknak a terhes felhőket. Am a szélzugás megszűnt s az eső neki ereszkedett istenigazában, teljes buzgósággal.

Az érkezés.

Budapest felől délelőtt 10 órakor érkezett meg a külön vonat, a melyből a következők néztek ki a szürke időre:

Darányi Ignác miniszter, Vay Béla báró a főrendiház és Berzeviczy Albert a képviselőház elnöke, Kiss Áron püspök, Pallavicini Ede őrgróf, főrendiházi tag, Zichy Jenő gróf, Nyáry Béla báró, Klobusitzky János, Kemény Pál, Sztojánovics György gróf, Barabás Béla, Holló Lajos, Szinay Gyula, Kolozsváry Kisis István, Konkoly-Thage József, Hegedűs Károly, Thold Dániel, Lakatos Miklós, Helfy Ignác országos képviselők, továbbá Eötvös Loránd br., Gyulai Pál, az Akadémia képviselője, Lengyel dr., Bethy Zolt és Entz Giza dr., az egyetem és a műegyetem részéről, Rákosi Jenő, Gerlóczy Károly alpolgármester Kulmáns és Forgó fővárosi tanácsosok s számos budapesti hírlapíró. Czegléden felszállott a vonatra a jászkun-szolnokmegyei deputáció. Kisteleken csatlakozott az ünneplő sereghez Szeged város 36 tagu deputációja, részben díszmagyar öltözetben. — Lázár György dr. polgármester helyettes vezetése alatt, azután Polczner Jenő és Endrey Gyula orsz. képviselők, nemkülönben Baksa Lajos dr. polgármester vezetése alatt egy nagyobb számú h.-m.-vásárcsiki küldöttség és a csanádi deputáció.

A tapétákkal és háromszin zászlóink lobogóival ékes pályaudvaron Vaday Andor főispán fogadts és Csathó Zsigmond alispán üdvözölte Darányi minisztert és az érkezőket Csongrád megye területén.

Az ünnepi megyegyűlés.

Deltájt a közönség egy deszkaoldalú ponyvafődeles sátorban gyülekeztek össze, a melyet zöld szalagokkal, zászlókkal és a király arczképevel díszítettek fel. Ebben külön elkerített dobogó volt készítve Csongrád megye bizottsági tagjai számára s külön nagy páholy a miniszter és a küldöttségek, nemkülönben a hölgyek számára. Az ideérkező Darányi miniszter a sátor bejárájánál Vaday Andor főispán rövid üdvözlő beszéddel, a közönség pedig lelkes éljenzéssel fogadta. Kijutott az éljenzésből Vay Béla bárónak, Berzeviczy Albertnek, Gyulai Pálnak, Kisis Áronnak, Rákosi Jenőnek, Eötvös Loránd bárónak és Helfy Ignácznak, a ki a szomszédos szegvári kerületet képviseli, — a megye többi képviselői nem jelentek meg. A mint a közönség a sátorban, a mely bizony becsurgott, elhelyezkedett, Vadnay Andor főispán megnyitotta a megyegyűlést.

A szép beszéd mindenkire igen mély hatást tett s a közönség egyszerű éljenzésben tört ki, a mint a szónok a király arczképe felé fordulva, egyenesen ő felségére kérte az ég áldását. A főispán beszéde után Csathó Zsigmond dr. alispán előterjesztette az indítványt, hogy Csongrád megye közgyűlése az első magyar országgyűlés színhelyéről intézzzen feliratot a koronás királyhoz (Szünni nem akaró éljenzés) és az országgyűlés ket házához, melyben hazafias örömenek ad kifejezést a millennárius ünnepségeken. Az indítványt zajos éljenzéssel határozattá emelték, mire a közgyűlés utolsó pontjaként Cicaci Lajos dr. Csongrád vármegye főjegyzője, üdvözölte az ünnepségre az ország minden vidékéről ideérkezett vendégeket.

Az alapkötetétel.

A disztor köralku mintázott selyem tetejéről kiemelkedő rudon turul madár teregeti szárnyát, aranyozott oldalrudjaira selyem és bársony kárpitok omlanak le, oszlopait pajzs, sisak, alabárdok s a hétvezér arczképe díszítik. Közepén a színes nagy czimerünk s ezalatt a disztikon:

Pusztaszer a nevem, itt szerzett törvényeket Árpád

Hőseivel, s ehont biztos alapra tevé.

Kerek asztal a sátor alatt, e körül helyezkedett el a miniszter és kísérete, a sátor körül fogó nagy nép tömeg pedig előre ereszté 48-49-es honvédek szabadságharczbeli szabásu ruháikba öltözött csapatját, hadd hallják közelebről az ezredévi szózatot. Az ősz csapat a sátor mellé állott és Darányi miniszter a kormány képviselőjében elmondta nagy hatást keltett, poétikusan szép, a hazaszeretet tüzetétől áthatott és sűrű eljenzés által kísért beszédét, melyből a következőket közöjük:

A magyarok e hazát fegyverrel szereztek de bölcseséggel tartották meg. Más nemzetnek is voltak fegyvereik; vitézségük is volt hozzá és itt még sem tudtak megtelepedni, mert hiányzott náluk az az államalkotó erő, mely Árpádot és a vezéreket jellemezte. A honalapítás nagy harczaiban történeti hagyományaink szerint a fegyver szerencséje főleg a szomszédos alpári mezőn dőlt el; a Zalán bolgár fejedelem fölött kivívott diadal megszerezte Árpádnak a Duna és Tisza között és neki a Dunántul és Tiszántulra is fontos pozíciót biztosított. A honalapítók bölcsességének pedig próbaköve volt az első nemzetgyűlés, mely Béla király névtelen jegyzője szerint ezen a helyen tartatott.

Itt a Körtvélyes tó partján s a Gyümölcsény erdő mellett vették szerkebe, itt hozták rendbe őseink, harmincöt napig tanácskozván, az ország dolgait; innen nevezték is el e helyet Pusztaszernek. Itt adtak tetet az etelkői vérszerződésnek, melyet más nagyobb nemzetek is méltán irigyelnek tőlünk. Itt született alkotmányunk s nem tuzok, ha azt mondom, hogy ezekre az alapokra építve adta ki később szent István törvényeit; ezen a nyomon keletkezett az arany bulla, majd később a pragmatika szankció. Elmondhatjuk, hogy alkotmányunk ma is lezeken az ősi alapokon nyugszik.

Megilletődve állunk most itt, az első nemzetgyűlés után majdnem ezer évvel; megilletődve gondolunk ez ezer év viszontagságaira vissza. Ez az év kevés idő ahhoz, hogy a magyar állam életfaját elpusztítsa s a magyar alkotmány még ma is — bár újult alakban, de a régi alapokon — változatlanul fönáll. Az a varázsszer, a mely nemzeti létünket ily hosszú időn át biztosította, az alkotmányhoz és a szabadsághoz való törhetetlen ragaszkodásunk volt. Mi alkotmányunkat nem a sors ingyen kegyelméből nyertük; köny- és vértengeren keresztül jutottunk el odáig: ezért meg is becsültük azt és mindenkor éreztük annak értékét. Ez az alkotmány iránt való hűség, szabadság és hazaszeretet, ha — fájdalom szunyadozott is olykor jó napokban, a balszerencsében mindig elementáris erővel nyilatkozott m.g. Tudom, hogy nemzetünknek is megvanok a maga hibái; melyek különösen akkor tűntek ki, mikor jól folytak dolgai, de a balszerencsében az mindig összetartott, a balszerencsében külön nemzetet nem ismerék és ezért nincs hatalom, a mely e nemzetet elpusztítsa és nem jöhetnek idők, melyekkel annak szívósága ne dacoljon. A porszem, mely csak magában áll, elfujja egy kis szellő, egy lehellet; de hogyha összeolvad, összenő, ha a porszemekből szikla alakul, a fergeteg sem ingathatja meg.

Áldjuk a letűnt nemzedékeket, melyek e hazát szilárd alapra fektetve egy ezredéven át fenn tudták tartani.

Ezután a nemzet kötelességeit sorolja el az új ezredévben. Szavait így végezte:

Termeszetére nézve kemény ember a magyar; de mődön e sík-ágon elmerengve néz a végtelenbe, fejtűnek előtte Árpád és a ve-

zerek hadai; s e'jt egy könyccseppet. Ebben könyccseppben nemcsak nagy dicsőség emléke nyilatkozik meg, hanem megnyilatkozik egy hányt-vetett nemzet története is; de ez a csepp köny egyebet is jelent, jelent tengernyi hazaszeretetet és ezzel a hazaszeretettel fohászokodjunk:

Álljon ez a mű beláthatatlan időkig. Lászon itt mindenha egy nagy, egységes és szabad nemzetet, a mely Árpád nyelvét nemcsak beszéli, hanem mé'tó is hozzá gondolkozásban és érzésben, az alkotmány iránt való hűségben és hazaszeretében.

Isten áldd meg a magyart: — áldd meg a királyt, áldd meg a hazát! (Lelkes eljenzés.) Még zugott az eljenzés, csattogott a taps a mely többszörösen felülmulta az eső csapkodását, a mikor fölzendült a dalos ajkokon a Hazádnak rendületlen üléneke. A sátor alatt az a g g Kiss Áron püspöke együtt énekelte a daloskörrel a Szózatot. Megható szép és emlékezetes tátvány volt e sátor magaslatáról a 15-20.000-nyi nép, a mely szikla a szilárdan állott az esőben s a kalapjával integetett a szózatot miniszter felé. — Az ő részére készített áldomás elmaradt, elmosta az eső, hanem azért nem busult, sőt a lelke repezett, a mint a fényes urakat boglárosan, drágaköves ruhákban, kőcsagforgós, sastollas kalpagjaikban ott látták állani maguk előtt és éljenzni.

Ezután Csathó Zsigmond alispán mondott szép beszédet, a melynek végezte az, hogy Csongrádvármegye átveszi és megőrzi az ősi romok szomszédágában épült új emléket az idők végeiglen épen, tisztán s őrizni fogja a nemzeti kincsét, a mint megőrizte ősi voltát ezer éven át. A lelkes eljenzaj lecsillapulta után ismét fölbangzott a daloskör éneke: a Himnusz s aztán Helfy Ignác, mint legregibb vármegyebeli orsz. képviselő, fölvasta az alapkő-okmányt.

Az alapkő okmány.

A pusztaszeri ezredéves emlékmű alapkövébe elhelyezett okmány szövege a következő:

A Magyar Állam I. Ferencz Józséf Öcsászári és apostoli királyi Felségének dicsőséges uralkodása és losonci Bánffy Dező báró miniszterelnöksége alatt 1896-ban e z e r é v e s f e n n á l l á s á n a k e m l é k é t ü n n e p e l v é n : a t ö r v é n y h o z á s , a z i s t e n i g o n d v i s e l é s k e g y e l m é t é s a m a g y a r n e m z e t á l l a m f e n t a r t ó e r e j é t t a n u s í t ó t ö r t é n e l m i t é n y ö r ö k e m l é k e z e t é r e T h a l y K á l m á n o r s z á g g y ü l é s i k e p v i s e l ő k e z d e m é n y e z é s é r e e l r e n d e l t e , h o g y a z o r s z á g h é t p o n t j á n : a m u n k á c s i v á r h e g y e n , a b r a s s ó i C e n k - o r m á n , a n y i t r a i Z o b o r - h e g y e n , a d é v é n y i v á r t e t ő n , P u s z t a s z e r e n Z i m o n y b a n é s P a n n o n h a l m á n , a z u t ó d o k h a z a f i u i k e g y e l e t é n e k e g y - e g y m a r a d a n d ó j e l e á l l í t t a s s é k f e l . — E z a z e m l é k m ű , m e l y n e k a l a p k ö v é t D a r á n y i I g n á c z d r . m a g y a r k i r á l y i f ö l d m i v e l é s ű g y i m i n i s z t e r , a z o r s z á g g y ű l e s t a g j a i n a k , V a d n a y A n d o r d r . , C s o n g r á d v á r m e g y e f ő i p á n j á n a k , a v á r m e g y e i h a t ó s á g n a k é s n a g y s z a m u ű n a e p l ő k ö z ö n s é g n e k j e l e n l é t é b e n P a l l a v i c i n i S á n d o r ö r g r ó b i r t o k á n , a r é g e b b e n f ö n n á l l o t t s z e r m o n o s t o r i a p á t s á g r o m j a i k ö z ö t t 1 8 9 6 . é v i j u n i u s h ó n a p 2 7 - i k n a p j á n t e t t e l e s m e l y m ű B e r c z i k G y u l a m ű s z a k i t a n á c s o s t e r v e s z e r i n t k é s z ű l t , h i v a t v a v a n m e g ő r i z n i e m l é k é t a z e l s ő m a g y a r o r s z á g g y ű l e s n e k , m e l y e t a X I I - i k s z á z a d t u d á s a s z e r i n t , a z u j h a z á b a n t a r t o t t a k s a m e l y e n m i n t B é l a k i r á l y n é v t e l e n

j e g y z ő j e m e g i r t a , Á r p á d v e z é r é s n e m e s e i m e g á l l a p í t á k a z o r s z á g m i n d e n s z o k á s o s t ö r v é n y é t é s m i n d e n i g a z á t , m i k é p p e n s z o l g á l j a n a k a v e z é r n e k é s e l ő k e l d i n e k , v a g y m i k é p p e n s z o l g á l j a n a k a v e z é r n e k é s e l ő k e l d i n e k , v a g y m i k é p p t e g y e n e k t ö r v é n y t m i n d e n e l k ö v e t e t t v é t e k f ö l ö t t . » É s a z t a h e l y e t , h o l m i n d e z e k e t e l r e n d e z t é k v a l a , a m a g y a r n y e l v ű k ö n S z e r n e k n e v e z t é k , m i v e l h o g y o t t v e t t é k s z e r b e a z o r s z á g m i n d e n d o l g á t . »

T e p e d i g e m l é k k ő , á l l j a z i d ő k n e k v e g e z e t é i g ! Á l l j , m i g a h a z a á l l !

Következnek az aláírások: Darányi Ignác földmívelésügyi miniszter, Vay Béla br. a főrendház elnöke stb., a főrendek, képviselők, Pallavicini Sándor örgróf, a terület ura és így tovább.

Ezt az okmányt légmentesen záródó üveg hengerbe tették s aztán elhelyezték az oszlopcsarnok tetején a függő kőlap alá, a melyet aztán rája bocsátottak. Darányi Ignác miniszter mérte az alapkőre elsőként a három kalapácsütést: Isten, király, haza! jelszavak mellett, őt követték: Vay Béla báró, Berzeviczy, Pallavicini Sándor örgróf, Eötvös Lőránt báró s majdom az összes küldöttek.

Debreczen közigazdasága a század derekán.

A debreczeni első takarékpénztár 50 éves történetének bevezető része. —

Írta: **Szűts Mihály.**

(Folytatás)

Ipari fejlődésünk a czéhrendszer lenyűgöző hatása alatt állott s különösen azok az iparágak virágoztak, melyek közelebbi vonatkozásban voltak a mezőgazdasághoz, avagy az élelmezési és ruházati czikkeket termelték. Iparüzőinket két csoportba osztályozhatjuk, nevezetesen czéhbeliekre és czéhbe nem tartozókra, mivel már ezen időben is voltak oly iparágak, melyek a czéhiek körén kívül estek.

A XIX. század elejénn a czéhbeli iparosokat a következőkben sorolták fel a statisztikai adatok. Volt ugyanis Debreczenben: 751 magyar csizmadia, 209 gubacsapó, 186 timár, 105 fazekas és pipacsináló, 104 szűcs, 97 magyar városi szabó, 84 sertésvágó hentes, 78 szappanos, 65 székkeszítő, 58 fésűs, 57 köpönyeg szabó, 50 magyar váltó szabó, 49 szijgyártó, 49 mézárós, 41 kovács, 40 molnár, 37 gombkötő, 31 lakatos, 30 bogár, 26 asztalos mester, 25 olajütő, 25 paplanos, 25 magyar süvegcsináló, 24 kötélverő, 19 mézáruló, 19 marhavágó hentes, 18 téglavető, 14 mézeskalácsos, 13 vasáros, 12 keses, 12 német szabó, 12 német cipész, 12 kalapos, 10 takács, 10 könyvkötő, 7 borbély, 6 kőműves, 6 nyerges, 2 aranyműves.

A czéhéken kívül állók a következők: 90 kofa, 70 kenyérsütőné, 54 mézeskalácsos, 42 tapasztó és kőműves, 40 ló és marhakereskedő, 20 söregyűjtő, 16 kalácsütő, 16 zsibáros, 15 nádkötő, 10 kender kereskedő, 10 timár, 8 káposztagyáluló, 6 rézműves, 5 festő, 5 óras, 4 német koczikészítő, 4 üveges, 4 pártacsináló, 4 gyógyszerész, 4 német kovács, 2 himző, 2 czinező, 2 bádogos, 2 esztergályos, 2 festő, 2 német nyerges, 2 magyar kovács, 2 német takács, 2 köszőrös, 2 szítás, 1 keztűs, 1 puskaporműves, 2 német szűcs, 1 zongorakészítő, 1 kardkovács, 1 német pék.

Hogy a tudományok iránt való előszeretettel kellő világitásba helyezzük, jelezzük, hogy csak könyvkötője 10 volt ez időben Debreczennek, kik czéhet alkottak.

A könyvnyomtatást maga a város eszközölte, mivel mindig nagyszerűen felszerelt nyomdája volt s van mai napig is. A könyvkötők voltak egyuttal a könyvelárusítók is, kik a városháza előtt felállított bódékban

árusították el a könyveket. Mikor egy-egy könyvkötő remekelt, hogy magát mesterré avatassa és a czéhbe felvétesse, mindig készítet a főiskola részére egy példányt a remekből.

Azon ipari cikkek közül, melyek ez időben Debreczenben készültek, mint kiváló jelességük említendő a debreczeni szappan, a timárság bires bőryanagot állított elő, messze földön híres volt a fűrtös guba, meg a szép fehér pokrócz. Maga S z é c h e n y i huszár korában mind a kettőből rendelt itt s kiváló jelességének mondotta azokat. A szijgyártó mesterség valódi remekeit készítette a szállingó magyar szerszámoknak. A debreczeni hüvelyes kések is keresett cikkek voltak, valamint kedvelték a lábbeli és kalapipar készítményeit is.

Az élelmezési cikkek ipara még ma is fenntartotta öröklött régi hírnevét, mint azt a hentes mesterség, a kalácsütés, fonatos, percz és béles, meg a fán-sült kalács készítés bizonyítja. Emlékszem a hatvanas évek elejéről, hogy boldog voltam, a a vásárról jövőkről egy fűzér perczet kaptam ajándékba. A debreczeni mézeskalács egyike lehetne a legkeresettebb cikkeknek, de nincs élelmes ismeretője.

A kovács és bognár mesterség a multban nehezkessége által tűnik ki. — A gépészethez tartozó cikkek közül tűzifecskendőket kszitettek nagyobb számban, ekkor terjedtek el valamelyest a szivattyus kutak is. Mint különlegességet kell felemlitenünk, hogy ez időben itt még zongorákat is gyártottak.

A debreczeni ipari termékek egynemelyikét, mint a vörös pipát, még a mult század végén, de ennek az elején is, Frnceziaország, Anglia és Észak-Amerikába szállították a matrözök részére. Ennek emlékét ma is őrzik a nyersanyagát szolgáltató ugynevezett pipa-gödörök.

Kiviteli cikkei voltak még a fehér szür fűrtös guba, pipaescutóra. — A vásárosok messze elvitték a debreczeni mézest és perczet, meg a szép fehér habos szappant.

(Folyt köv.)

Közgazdaság.

Budapesti gabonatözsde.

június 27.

A készáruüzlet hivatalos árjegyzései a következők

B u z a	kilós	Ar 100 klg.	kilós	Ar 100 klg
Bánsági ó	75	—	76	—
"	77	6.45	6.50	78
"	79	6.60	6.70	80
Tiszavidéki ó	75	—	76	—
"	77	6.45	6.50	78
"	79	6.60	6.70	80
Pestvidéki ó	75	—	76	—
"	77	6.45	6.50	78
"	79	6.65	6.70	80
Fehérmegyei ó	75	—	76	—
"	77	6.45	6.50	78
"	79	6.70	6.75	80
Bácskai ó	75	—	76	—
"	77	6.55	6.60	78
"	79	6.60	6.85	80
Észak magy	75	—	76	—
"	77	—	78	—
"	79	—	80	—
		Min. hekt.-ben	Ar kilógram.	
Rozs elsőrendű	uj	70—72	6.00	6.05
" másodikrendű	"	—	5.90	5.95
Árpa takarmánynak	"	60—62	4.40	4.70
" égetni való	"	62—64	0.00	0.00
" serfőzdei	"	64—66	6.15	6.50
Zab	—	39—41	6.10	6.40
Tengeri bánsági	uj	—	4.10	4.15
" más nemű	"	—	4.—	4.05
Repcze bánsági	"	—	0.—	0.—
			0.00	0.00

Kőbányai sertés-piacz.

június 27.

Hizott sertés árak: 1. Magyar első rendű Öreg nehéz (páronként —400 klgon felüli sulyban — krig. 2. Öreg közép (páronként 300—400 klgm sulyban) — krig. 3. Fialat nehéz (páronként 320 klgon felüli sulyban) — krig. 4. Fialat közép pá-

ronként 251—320 klg.— sulyban 46—47 krig. 5. Fialat könnyű (páronként 250 klgm-ig terjedő sulyban) — 46—47 krig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronként 280 klgon felüli sulyban) 45 krtól 46 krig. Közép páronként 220 — 280 klg-ig terjedő sulyban) 44 45 krig. Könnyű (páronként 220 klg-ig terjedő sulyban 43—44 krig. Szerbiai 9. Nehéz (páronként 200 klgon felüli sulyban) 48—49 krig. 10. Közép (páronként 200—260 kgr. sulyban) 45—46 krig. 11. Könnyű (páronként 220 klg-ig terjedő sulyban 44—45 krig. Sertés létszám 1896 évi június hó 25-ik napján volt készletben 8618 drb. 1896. június hó 26. napján felhajtott — drb. 1896 június 26. napján elszállított 34 drl 1896. évi június hó 27-ik napjára maradt 8584 Sertés forgalom üzletirányzata változatlan

CSARNOK

Hullámok közt.

Regény két kötetben.

Irta: CSENGEY GUSZTÁV.

Második kötet. 99

Az alku.

(Folytatás.)

— Azt mondják pedig, hogy szebb, mint én.
— Nyomorult rágalom! Grófnő! parancsoljon velem — én megölöm azt az embert, aki ezt mondta.

— És ha én önt szaván fogom?

— Megölöm azt az embert.

— Bajos dolog lesz, miután már szabad és semmi alkalmunk sincs belekötöni.

— Ah Bergmann az? Miért is bocsátottuk ez embert szabadon? Én már Terézre is kezdtem gyanakodni és alig tudtam hitelt adni a grófnő iratának, a mint azt Teréz értelmezte.

— Ne bántsa ön Terézt. A villámvezér tiltotta meg ezt az embert megölni. Nekem még érdekemben áll Villámmal nem szakítani; de Bergmann már többet gyanít felőlem, mint a mennyi elég, hogy 'compromittáljon.

— Jó! tehát megölöm oroszva, hogy senki sem tudja meg.

— Én módot nyujtok önnek, oly módot, hogy halálos ellenségem maga fog minket fölkeresni és engem megtámadni. Akkor számíthatnék kardjára. Ottó! én ezt az embert minden áron hatalmamba akarom keríteni s erre csak egy mód van.

— És az? szóljon, szóljon!

— Elfogni kedvesét, kit örülten szeret, ide hozni azt a nőt hozzám, rabommá tenni, akkor eljön Bergmann is, hogy visszakövetelje kedvesét, meg fog sérteni engem s ön torkára teheti kardját a nélkül, hogy Villámmal összejöttöközésbe jönnénk.

— Jó terv! Tehát e nőt kell elrabolnom.

— E nő ama szőke leány a Mártonfaháznál, Freiburg Berta.

— Elhozom öt ide.

— Most figyeljen, elmondom tervemet, melyet betű szerint, pontrol-pontra kell teljesíteni. Nekem egy látszólagos kis harcra, egy kis esetepatéra van szükségem, hogy a nőrablás létesülhessen. Ön felveszi azt az alakot, melyben a magyarok között szerepel, el-megy közénk és vagy ötven honvédet Mártonfalvára rendel, ön talál erre száz ürügyet is, csak arra figyelmeztetem, hogy engem szóba se hozzon, az én nevemnek nem szabad ebben a dologban szerepelni. Azután visszatér gyorsan és itt a mi embereinkből vagy háromszáz legényt kiválogat, olyanokat, kik engedelmességek hiven és nem okoskodnak. Erre is talál ön itthon ürügyet. Ezeket felöltözteti szer-zárszónoknak és velük meglepi Mártonfalvát. Az ötven honvédet könnyen kiverheti ön a falu-ból; egy kis pusztá tüznél nem is megy többre a dolog, de mégis ok lesz a falu megtámadásá-ra. A lakosságnak azonban békét kell hagyni; csak a kastélyt rohanja meg ön, ezt föl kell gyujtani mindenesetre. A kastély, mint Teréztől tudom, erős bolthajtásos épület, egyébként nem történik, mint hogy a tető leég. A zavar azon-ban olég nagy lesz arra, hogy a kastély sze-

mélyzete meneküljön. Ön hagyja őket menekülni, csak a leányt kell elfogni. A kastélyt úgy kerítse be, hogy a személyzet menekülhessen, de a leány mégis kézhez kerüljön. E végre ön kémet küldjön előre, ki a leány hollétéről, szobájáról stb. biztos tudomást szerezzen. A leányt ha csak lehet, mindjárt a kastély meg-rohanása alkalmával kell kézhez keríteni.

Segédkezet nyujthat Teréz. Öt előre küld-jük. A kastély megrohanására elég ok lesz a faluban lévő ötven honvéd! de rabolni nem szabad. Az egész erőszakos tettnek csak látszó-lagos lényege legyen, hogy rémhire elterjedjen s a vád a császári szabad csapatokat érje, melyek elégszer követtek el ilyesmit. Azt aka-rom, hogy mindenki azt higgye, ki e családot ismeri, hogy Berta a rablócsapat áldozata lett. A mint a leány kézhez kerül, azonnal hagyja el ön sietve a falut; a legények hadd kiabál-ják fennszóval, hogy a magyar csapatok jön-nek. Így megokolva lesz az, hogy nem rabol-tak. Nem értek rá, fogják mondani. Megértett ön engemet?

— A tervet értem; de célját nem. Ha Berta eltűnését a rabló szerzészónoknak tulajdonítják, akkor Bergmann őrnagy sem tud-hatja meg, hogy a leány önnél van.

— Biztosítom önt báró ur, hogy senki sem fogja gyanítani, csak épen Bergmann. Bizza ezt ön a szerelem ösztönére, mely soha sem csal. Egyébiránt, ha Bergmannban ez az ösztön nem nyilatkoznék, majd lelének módot tudtára adni. Akarja ön ezt a tervet szórul-szóra teljesíteni?

— Meglesz. De erre idő kell. Azt a vi-déket a fölkelők zárják el előlünk, hogy jussak odáig 300 emberrel?

— Ne tartson ettől. Mihelyt az oroszok bejönnek, egyszerre meg fog változni a háború színhelye; seregeink keresztül kasul vonulnak majd az országban. Mem kell ehez pár hétnél több idő.

(Folyt köv.)

MUTATÓ TÁBLA.

Függetlenségi könyvtár, nyitva kedd, csütör-tökön és szombaton este 6—7-ig.

Nyilvános olvasóterem: Hétfőn, szerdán és szombaton d. u. 3—6 óráig.

A kir. törvénysséknél jegyzőiroda nyitva nétköznapokon d. u. 3—5 óra közt, vasárnap és ünnep napon d. e. 10—11 óra közt. Gyűjtőszekrényből a be-adványok kivételnek hétköznapokon d. e. 12 és d. u. 3 órakor ünnepnapokon d. e. 11 órakor.

A debreczeni kir. járásbírság szóbeli ke-reseteket, kérelmeket és nyilatkozatokat fölvesz **ked-den** és **pénteken** d. u. 3-tól 5-ig, a felek megjelen-hetnek minden szerdán.

Népkönyvtár az árok-utczai leányiskolában nyitva van minden szerdán és szombaton délelőtt 11—12 óráig.

Muzeum, a kollegiumban, nyitva van vasár-naponként d. e. 10—12-ig.

A Gőnczy-egyesület „Otthona“ a keresk. akad. palotájában

Anyakönyvi hivatalos órák:

Délelőtt:

Hétfőn)
Csütörtökön) 11—12 óráig.

Kedden)
Szerdán) 9—11 óráig.

Pénteken)
Szombaton)

Délután:

Minden hétköznap 2—5 óráig.

Vasárnap délelőtt 9—12 óráig

VASUTI MENETREND.

1896. május hó 1-től.

(Egységes vasuti zóna-idő szerint.)

Debreczenből indul:

Budapest-Nagyvárad felé	személyvonat	reggel 4 ó
Budapest-felé	gyorsvonat	reggel 8 ó. 40 p
Budapest-Nagyvárad felé	délután	12 ó. 36 p.
		este 10 ó. 31 p.
P-Ladány-Nagyvárad felé ¹⁾	délután	3 ó. 48 p.
	minden kedden	déli 12 ó.
Csak P-Ladányig vegyes vonat.		este 8 ó. 15 p.
Szatmár-M-Sziget felé	délután	4 ó. 07 p.

